

Voorwoord van de vertalers

Deze vertaling van *The Secret Doctrine* is verricht op basis van de oorspronkelijke Engelse uitgave van 1888.

De vertaling uit 1988 is grondig herzien. Daarbij is de *Secret Doctrine References* uitgebreid geraadpleegd, die in 2013 online is gepubliceerd door Theosophical University Press (www.theosociety.org). Op basis daarvan zijn veel bronvermeldingen van citaten toegevoegd en konden onnauwkeurigheden worden verbeterd. Het nalezen van de citaten in de door Blavatsky gebruikte boeken, die meestal volledig online beschikbaar zijn, geeft een beter inzicht in de context zodat veel vertaalpuzzels konden worden opgelost.

Er is tevens gebruikgemaakt van de geredigeerde editie van *The Secret Doctrine*, uitgegeven door Katherine Tingley (Point Loma, 1925) en de door Boris de Zirkoff geredigeerde editie (Wheaton, 1978).

De schrijfwijze van namen en termen is zoveel mogelijk gemoderniseerd en consistent gemaakt.

In *The Secret Doctrine* wordt soms onderscheid gemaakt tussen ‘Kosmos’ en ‘Cosmos’. Het laatste duidt vaak het zonnestelsel aan, terwijl ‘Kosmos’ niet alleen wordt gebruikt voor het zonnestelsel maar ook voor de melkweg of het heelal. Liever dan in de Nederlandse tekst de schrijfwijzen met k en c naast elkaar te gebruiken, hebben we gekozen voor ‘Kosmos’ als vertaling van het Engelse Kosmos, en voor ‘kosmos’ (met kleine letter) voor het Engelse Cosmos (en ‘kosmisch’ voor cosmic, enz.).

Er is in deze uitgave geen index opgenomen. De lezer kan gebruikmaken van de gratis online versie van het boek (www.theosofie.net) om op onderwerp te zoeken.

Een uitgebreide Engelstalige index (ruim 400 blz.) is de *Secret Doctrine Index*, uitgegeven door Theosophical University Press. Deze kan ook bij deze Nederlandse vertaling worden gebruikt, want de bladzijden tussen haakjes in de marge verwijzen naar de Engelse uitgave.

Den Haag, najaar 2019

Inhoud

Voorwoord van de vertalers	vi
Voorwoord van de schrijfster	vii
Inhoud	ix
Inleiding	1
De noodzaak van een boek als dit	3
De hoge ouderdom van documenten en manuscripten	7
Het doel van dit boek	23
Proloog	31
Bladzijden uit een prehistorisch tijdperk	31
Het oudste manuscript in de wereld en zijn symboliek	31
Het ene leven, actief en passief	33
De geheime leer – pantheïsme – atheïsme	36
‘Ruimte’ in alle religies en in het occultisme	39
Zeven kosmische elementen – zeven rassen van de mensheid	42
De drie grondstellingen van de geheime leer	43
Beschrijving van de stanza’s uit het Boek van Dzyan	50
Opmerking	52

Afdeling 1

Kosmische evolutie

Vertaling van zeven stanza’s met toelichtingen uit het geheime Boek van Dzyan

Zeven stanza’s uit het Boek van Dzyan	57
Toelichtingen op de zeven stanza’s	65
Stanza 1. De nacht van het heelal	65
De zeven eeuwigheden	65
‘Tijd’	66

Het universele denkvermogen en de dhyāni-chohans	68
Nidāna en māyā: de oorzaken van ellende	69
De grote adem	73
Zijn en niet-zijn	75
Het oog van de dangma	76
Alaya, de universele ziel	80
Stanza 2. Het denkbeeld differentiatie	84
Het absolute kent zichzelf niet	87
De levenskiem bestond nog niet	88
Het heelal lag nog verborgen in het goddelijk denken	92
Stanza 3. Het ontwaken van de kosmos	93
De grote trilling	93
De symbolen van de natuur	96
De macht van getallen	97
De logoi en de draak	103
Het astrale licht	106
De eerste uitstralingen uit de eenheid	109
Het web van het zijn	113
Bewuste elektriciteit: fohat	116
Stanza 4. De zevenvoudige hiërarchieën	117
De zonen van het vuur	117
Het voertuig van het heelal – de dhyāni-chohans	119
Het leger van de stem	123
Sprak en verstand	125
Het achttal en het zevental	130
De ‘sterrenzonen van het licht’	134
Stanza 5. Fohat: het kind van de zevenvoudige hiërarchieën	137
De vurige werfelwind en de oorspronkelijke zeven	137
Ze brengen fohat voort	139
Het onderlinge verband tussen de ‘goden’	143
Evolutie van de ‘beginselen’ van de natuur	149
Het mysterie van het vuur	151
Het geheim van de elementen	154
Het vierkant van de tabernakel	156
De planeetgeesten en de lipika’s	158
De ring ‘verder niet’	159
Het siderische levensboek	161
De pelgrimstocht van de ziel en haar ‘rust’	164

Stanza 6. Onze wereld, haar groei en ontwikkeling	166
De logos	166
Het mysterie van de vrouwelijke logos	167
De zeven laya-centra	168
De ‘elementaire kiemen’	169
De evolutie van de elementen	170
De bouw van werelden	174
Een neutrale kern	177
‘Dode’ planeten – de maan	178
Enkele vroegere theosofische misvattingen over planeten, ronden, en de mens	182
De planetaire indelingen en de beginselen van de mens	183
De maan	185
Zevenvoudige indeling volgens verschillende Indiase stelsels	187
Transmigraties van het ego	189
De zevenvoudige keten	191
De relatie van de andere planeten tot de aarde	193
Aanvullende feiten en uitleg over de bollen en monaden	199
De maanketen en de aardketen	201
De aarde, het kind van de maan	202
Classificatie van de monaden	203
Definitie van de monade	206
De maanmonaden – de pitri’s	208
Een drievoudige evolutie in de natuur	210
Stanza 6 – vervolg	220
‘Schepping’ in de vierde ronde	220
De ‘vloek’, ‘zonde’, en ‘oorlog’	222
De strijd om het bestaan en de geboorte van werelden	230
De adepten en het heilige eiland	237
Stanza 7. De voorouders van de mens op aarde	241
Indeling van de hiërarchieën	241
De onderlinge betrekking tussen de wezens	252
Wat incarneert in de dierlijke mens	261
Het vormen van de mens: de denker	265
Occulte en kabbalistische pneumatologie	270
Ākāśa en ether	284
De onzichtbare ‘levens’	288
Occulte organische scheikunde en bacteriologie	289
De wachter en zijn schaduw	291
De aarde bevolkt door de schaduwen van de goden	293

Samenvatting	296
De kern van de geheime leer	299
Hermes in een christelijk kleding	312
Enkele occulte aforismen	315
De zeven krachten in de natuur	319

Afdeling 2

De ontwikkeling van de symboliek in bij benadering chronologische volgorde

1. Symboliek en ideografie	329
Het verschil tussen embleem en symbool	332
Het magische vermogen van geluid	334
Mysterietaal	336
2. De mysterietaal en haar sleutels	337
De vele religies van Egypte	338
De joden en hun stelsel	340
Mozes ontleend aan Sargon	348
Gelijkheid van oude symbolen	352
3. Oorspronkelijke substantie en het goddelijk denken	355
Het goddelijk denken of as-achtige stof?	356
Ether en intelligentie	361
De zeven prakriti's	366
Het mystieke vuur	370
Eén boom van kennis	373
4. Chaos – theos – kosmos	373
Het verenigen van chaos en geest	375
De geboorte van het verstand	378
5. Over de verborgen godheid en haar symbolen	381
De gnostische opvatting	383
Punten van overeenkomst tussen goden in verschillende landen	388
6. Het wereld-ei	392
De ei-geboren logoi	397
De gevleugelde bol	399
7. De dagen en nachten van Brahmā	402
Menselijke goden en goddelijke mensen	404
De wedergeboorte van goden	407

De profetie uit de <i>Purāṇa's</i>	412
8. De lotus als universeel symbool	414
Exoterisch en esoterisch	417
De zuiverheid van het <i>vroege</i> fallisme	419
De Egyptische lotus	421
9. De maan, Deus Lunus, Phoebe	422
Een blik op de maanmythe	424
Een sleutel tot de betekenis van de maan	426
Kopieën en originelen	430
De maan tweeslachtig	434
10. Verering van bomen, slangen, en krokodillen	442
Ontaarding van het symbool	443
De zevenkoppige draken	446
Draak en krokodil	448
11. Daemon est deus inversus	450
Dood is leven	453
De val van de engelen	458
Overeenkomstige legenden	461
12. De theogonie van de scheppende goden	465
Het punt binnen de cirkel	467
De logos of het woord	470
De scheppingsfactoren	474
Hiërarchieën stemmen in alle religies overeen	479
Het verschil tussen het Indo-Europese en het Semitische stelsel	487
13. De zeven scheppingen	488
De versies van de gnostici en van de hindoes	492
De zeven 'scheppingen' van de <i>Purāṇa's</i>	494
14. De vier elementen	504
De 'goden' en de 'elementen'	507
De taal van de elementen	509
Heidense en christelijke verering van de elementen	512
15. Over Kuan-shih-yin en Kuan-yin	515
Kuan-shih-yin en het fallisme	517
De werkelijke betekenis	518

Afdeling 3
Appendices
Een vergelijking tussen de wetenschap
en de geheime leer

1. Redenen voor het opnemen van deze appendices	523
Occultisme tegenover materialisme	526
De sabbat van de mysticus	528
2. Natuurkundigen spelen nu blindemannetje	528
3. ‘An lumen sit corpus, nec non?’	530
De hypothetische ether	533
Wetenschappelijke theorieën over zijn samenstelling	537
4. Is de zwaartekracht een wet?	538
Intelligenties of blinde krachten?	542
De oorzaak van aantrekking	547
5. De rotatietheorieën in de wetenschap	549
Tegenstrijdige hypothesen	552
Meer hypothesen	556
6. De maskers van de wetenschap	557
Wat zijn de ‘krachten’?	559
De opvatting van de occultisten	561
Wetenschappelijke en occulte theorieën over warmte	567
De atomen van de wetenschap	571
7. Een aanval door een wetenschapper op de krachttheorie van de wetenschap	577
Ether en atomen	581
8. Levenskracht of zwaartekracht?	583
Dr. Richardson over zenuw-ether	586
De zintuigen en hun werking	590
Te veel ‘leven’ kan doden	594
9. De zonnetheorie	596
Het oorspronkelijke element	599
Elementen en meta-elementen	602
De boom van het leven en het zijn	606
Prof. Crookes over de elementen	609

10. De kracht van de toekomst	611
Keeley, een onbewuste occultist	615
Interetherische golven	620
De geheimen van geluid en geur	624
11. Over elementen en atomen	626
Metafysische scheikunde	629
Wat zijn de zeven planeten?	635
De cyclische val van de goden	638
12. Oude gedachten in een modern kleeid	639
De almachtige eenheid	644
De ‘zevende’ in de scheikunde	647
13. Wetenschappelijke en esoterische bewijzen voor, en bezwaren tegen, de moderne neveltheorie	650
Krachten zijn emanaties	654
Wat zijn nevelvlekken?	659
14. Krachten – bewegingsvormen of intelligenties?	665
Het levensbeginsel	668
Occulte en fysieke wetenschap	669
15. Goden, monaden, en atomen	675
De goden van de Ouden – de monaden	679
De monade en de duade	684
Het ontstaan van de elementen	688
Hermes en Huxley	693
De leer van Leibniz	695
De monaden volgens het occultisme	701
16. Cyclische evolutie en karma	703
Karmische cyclussen en universele ethiek	707
Lot en karma	709
Karma-Nemesis	713
17. De dierenriem en zijn ouderdom	718
De joodse aartsvaders en de tekens van de dierenriem	723
Cyclussen van de dierenriem	728
De astronomie van de hindoes	734
18. Samenvatting van de wederzijdse standpunten	743
De wetenschap erkent haar onwetendheid	744
Het materialisme leidt Europa naar een catastrofe	752

Inhoud

Inleidende opmerkingen	1
Over de oeroude stanza's en de vier prehistorische continenten	1
Het Onvergankelijke Heilige Land	6
Het land van de Hyperboreeërs	6
Lemurië	7
Atlantis	8
De tropen aan de pool	11

Afdeling 1

Vertaling van stanza's met toelichtingen uit het geheime Boek van Dzyan

De stanza's	15
Stanza 1. Het begin van bewust leven	23
De mens, de derde logos	26
De hemelse bestuurders van de mensheid	31
Moedersterren en zusterplaneten	35
Drie soorten licht	40
De getallen van de schepping	42
De eerste oorlog in de hemel	49
Twee antediluviale astronomen	51
Stanza 2. Zonder hulp schiet de natuur tekort	56
De monsters van de chaos	56
De 'dubbele draak'	61
Schepping van goddelijke wezens volgens de exoterische verhalen	62
Stanza 2 – vervolg	68
De chronologie van de brahmanen	71
Het ras dat nooit sterft	73
Kosmogonie, een intelligent plan	80

Stanza 3. Pogingen tot het scheppen van de mens	82
De verschillende klassen van scheppers	84
De mens, een god in diervorm	88
‘Vuren’, ‘vonken’, en ‘vlammen’	91
Stanza 4. Schepping van de eerste rassen	94
De overeenstemming van en de verschillen tussen de incarcerende krachten	96
Pitri’s van de goden en van de demonen	97
Stanza 4 – vervolg	99
Wat Promētheus symboliseerde	104
De hamer van Thor	108
De goddelijke opstandelingen	113
De vader van de mens: de zon	116
Stanza 5. De evolutie van het tweede ras	121
Het geheime werk van Chiram	125
Het ‘naar buiten groeien’ van rassen	130
Leda, Castor en Pollux	135
De goddelijke hermafrodiet	138
Jah-Chavah androgyn	139
De joodse naam van God	141
Stanza 6. De evolutie van de ‘zweetgeborenen’	146
Tweeslachtige voortbrenging	148
Het maagdelijke derde ras	151
Enkele woorden over zondvloeden en Noachs	154
Verschillende zondvloeden	157
De ark-symbolen	160
Konden er 18.000.000 jaar geleden mensen bestaan?	166
Spontane generatie	168
Het zonnestelsel in de <i>Purāṇa</i> ’s	173
Oceanen van koolzuur?	178
Stanza 7. Van het halfgoddelijke ras tot de eerste mensenrassen	180
Monaden en ronden	187
Een uitleg die tot nadenken stemt	191
Een heilige gehypnotiseerd	195
Zweetgeborenen en androgynen	198
Stanza 8. Evolutie van zoogdieren – de eerste val	202
De oude zoölogie	206

De zonde van de verstandeloze mensen	207
Mogelijke bezwaren tegen het voorafgaande	208
Stanza 9. De laatste evolutiestadia van de mens	215
De harige mensen van China	220
De scheiding van de geslachten	222
De oorspronkelijke taal	224
Edens, slangen, en draken	227
De hof van Eden, een school	229
Vliegende kamelen	231
Twee scholen van magie	238
De vliegende draken	247
De zonen van God en het heilige eiland	248
De tovenaars van Atlantis	252
Stanza 10. De geschiedenis van het vierde ras	256
<i>Henoch</i> , een boek over inwijding	259
Mythen over Satan	262
Mahāsura en Satan	267
De mens, de bleke schaduw van God	273
De vloek van Vasishṭha	279
Oude leringen in de <i>Purāṇa</i> 's en in <i>Genesis</i> : fysieke evolutie	283
Van worm tot mens	288
Menselijke en dierlijke embryo's komen overeen	292
Een panoramisch overzicht van de eerste rassen	297
De natuurlijke 'val'	301
De symboliek van Kronos	304
Stanza 10 – vervolg	306
De gouden eeuw	308
Duivels bestaan alleen in de mens	309
Zijn de reuzen een verzinsel?	312
De zeven maagdelijke jongelingen	317
De Tibetaanse Lilith	321
De mensenrassen zijn niet alle menselijk	323
De rassen met het 'derde oog'	326
Occulte fysiologie	333
De evolutie van het oog	337
Het derde oog is nu een klier	339
De oorspronkelijke manu's van de mensheid	346
De vier eerdere rassen	351
De esoterische betekenis van 'vis'	353

Stanza 11. De beschaving en vernietiging van het derde en vierde ras	357
Degeneratie van de mensheid	360
Atlantis nu oceanabodem	367
Klimaatveranderingen	372
Hoe men symbolen moet lezen	378
De antediluviale boeddha's	383
Cyclopische ruïnes en kolossale stenen als getuigen voor het bestaan van reuzen	385
Levende, sprekende, en bewegende stenen	390
Er is een god nodig om een mens te worden	394
Stanza 11 – vervolg	395
Stanza 12. Het vijfde ras en zijn goddelijke leraren	396
De draak in de astronomie	399
Slangen en draken in verschillende stelsels van symboliek	400
De siderische en kosmische tekens	402
Onze goddelijke leraren	412
De oorsprong van de mythe van Satan	427
Noach was een kabir, dus moet hij een demon zijn geweest	440
De oudste Perzische overleveringen over de polaire en de verzonken continenten	444
Westerse speculaties, gebaseerd op overleveringen van de Grieken en uit de <i>Purāna's</i>	454
De 'vloek' vanuit een filosofisch oogpunt	462
Aanvullende fragmenten uit een toelichting op de verzen van stanza 12	478
De oudste geschriften over Atlantis	480
De ondergang van Atlantis	482
De rassen, onderrassen, en familierassen	490
Conclusie	494

Afdeling 2

De oeroude symboliek van de wereldreligies

Esoterische leringen in alle heilige geschriften bevestigd	509
16. Adam-Adami	513
De kabbalistische vier Adams	518
17. Het 'heilige der heiligen'; zijn ontaarding	521
Christelijke symboliek	525

De Brahmā ‘met de vier gezichten’	528
De oude en de nieuwe Jehovah	532
18. Over de mythe van de ‘gevallen engel’ in haar verschillende aspecten	539
A. Wie en wat is de boze geest?	539
B. De goden van het licht komen voort uit de goden van de duisternis	548
C. De vele betekenissen van de ‘oorlog in de hemel’	558
19. Is pleroma de verblijfplaats van Satan?	575
De impersonerende geest van Jehovah	578
Het mysterium magnum	581
De logos en Satan zijn één	585
20. Promētheus, de titan	590
Zijn oorsprong in het oude India	590
De zegening die hij geeft	595
21. Enoichion – Henoch	602
22. De symboliek van de mysterienamen Iao en Jehovah, en hun verband met het kruis en de cirkel	610
A. Kruis en cirkel	620
B. De val van het kruis in de stof	630
23. De <i>Upanishads</i> in de gnostische literatuur	641
Wanneer de tijd niet meer zal zijn	644
De wijsheid van het goddelijk zelf	645
24. Het kruis en het pythagorische tiental	652
De vijf dienaren van Poseidōn	657
Het mysterie van het getal zes	663
Het kruis, een latere christelijke toevoeging	668
25. De mysteries van het zevental	672
A. Saptaparṇa	672
B. De tetraktis in verband met het zevental	681
C. Het zevental in de <i>Veda</i> ’s	689
D. Het zevental in de exoterische boeken	696
E. Zeven in de astronomie, wetenschap, en magie	704
F. De zeven zielen van de egyptologen	717

Afdeling 3
Appendices
Een vergelijking tussen de wetenschap
en de geheime leer

1. Oude of hedendaagse antropologie?	733
De occulte en de moderne leer	738
De wetenschap zwijgt bij elk vraagstuk	743
2. De voorouders die de wetenschap de mens biedt	746
Verschillende methoden van voortplanting	749
Een pithecoïde mens gevraagd	761
Plastidulaire zielen en bewuste zenuwcellen	762
De atomen van onze ‘vader-Bathybius’	767
3. De fossiele overblijfselen van de mens en de mensaap	768
A. Geologische feiten betreffende hun verwantschap	768
Onoverkomelijke problemen voor de darwinisten	770
B. Westers evolutionisme: de vergelijkende anatomie van de mens en de mensaap	774
Het argument van de ‘rudimentaire organen’	777
‘Verkort weergegeven geschiedenis’ in de foetus	778
C. Het darwinisme en de ouderdom van de mens: de mensapen en hun voorouders	780
Het bewijs op basis van schedels	782
4. De duur van de geologische tijdperken, rascyclussen, en de ouderdom van de mens	785
De schets van de chronologie door Sayce	786
A. Hedendaagse wetenschappelijke beschouwingen over de ouderdom van de aardbol	789
De adept-astronoom	795
B. Over ketens van planeten en hun veelvoudigheid	795
Bewustzijnstoestanden	797
Werelden, genoemd in de <i>Bijbel</i>	800
C. Aanvullende opmerkingen over de esoterische geologische chronologie	806
Vergelijking van theorieën over de ontwikkeling van het leven	809
De twee wetenschappen naast elkaar gezet	809
De paleolithische graveerkunst	819
De astrale mens, de oplossing	828
De kabbalisten en de wetenschap	831

5. Organische evolutie en scheppende centra	832
Dhyāni-chohans en deze centra	833
A. De oorsprong en evolutie van de zoogdieren	835
B. De Europese paleolithische rassen: oorsprong en verspreiding	840
6. Sporen van reuzen, beschavingen, en verzonken continenten in de geschiedenis	844
Een mysterieus volk	845
De zeven sabbatten	850
De <i>Openbaring</i> en de geheime leer	851
Druïdenstenen	855
Rassen van reuzen	859
Mazdeïsche ‘zeven aarden’	863
Enkele mededelingen in de klassieken over de heilige eilanden en continenten	865
Het erfdeel van Atlantis	868
Het goden voortbrengende land	870
De macht van namen	872
De zonen van Caelus en Terra	874
Zuidelijk en noordelijk Atlantis	875
Niobē en haar kinderen	876
De tijdcyclussen	878
De titanen in gevangenschap	882
7. Wetenschappelijke en geologische bewijzen voor het bestaan van verschillende verzonken continenten	884
Bevestiging van het occultisme door de geologie	885
Bewijs op basis van de flora	887
Atlantis nodig voor de etnologie	888
Astraea valt op haar hoofd	892
Communicatie tussen eilanden in de Grote Oceaan	896
Bewijs op basis van de taal	898
En nu tot besluit	902
Ragon verklaart symbolen van vrijmetselaars	904
Het einde, een goede inleiding tot de waarheid	907